

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
2016 р.

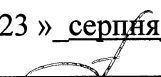
Технології арт-терапії в роботі психолога

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

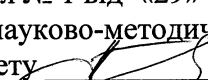
підготовки бакалавра
спеціальності 053 – «Психологія»

Укладач к.психол.н., доцент. Мосол Н.О.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від « 23 » серпня 2016 р.
Завідувач кафедри Н.О. Губа

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від «29» серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету А.П. Поплавська

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 - «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 053 - «Психологія»	Рік підготовки:	
		2-й	3-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		26 год.	4 год.
		Практичні	
		12 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		52 год.	82 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в ознайомленні майбутніх психологів із арт-терапією як напрямом сучасної психологічної науки та практики.

Завдання:

- 1) надати студентам знання про історію формування, зміст, структуру та функції арт-терапії;
- 2) сформувати в майбутніх фахівців уміння використовувати арт-терапевтичні методики й техніки в роботі з клієнтами;
- 3) сприяти розвитку індивідуальних і професійних якостей, необхідних як для ефективного виконання професійних обов'язків, так і для всебічного розвитку особистості майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– зміст базових психологічних понять і категорій: *арт-терапія, ізотерапія, мандалотерапія, казкотерапія, музикотерапія, танцювально-рухова терапія, ігрова терапія, фототерапія, пісочна терапія, креативність, метафоричність, триадичність, ресурсність,*

– поняття й історію виникнення арт-терапії; види та форми арт-терапії;

– поняття про структуру та функції арт-терапії; сфери застосування арт-терапії;

– особливості організації групової та індивідуальної арт-терапевтичної роботи;

– специфіку застосування арт-терапії в роботі з різними категоріями клієнтів;

– вимоги до аналізу продуктів арт-терапевтичної діяльності.

вміти:

– обґрунтовувати доцільність застосування арт-терапії для вирішення конкретного психологічного завдання;

– оцінювати ресурсні можливості клієнта та оптимально задіяти й розвивати його творчий потенціал за допомогою арт-терапії;

– застосовувати арт-терапевтичні методики й техніки для самодіагностики та саморегуляції;

– кваліфіковано й методично правильно користуватися арт-терапевтичним інструментарієм.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Технології арт-терапії в роботі психолога» ґрунтується на таких базових психологічних дисциплінах, як «Загальна психологія», «Психодіагностика», «Соціальна психологія», «Вікова психологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні основи арт-терапії

Тема 1: Поняття й основні категорії арт-терапії.

Поняття арт-терапії як наукової галузі та навчальної дисципліни. Історія виникнення арт-терапії як наукового напрямку. Сучасний стан розвитку арт-терапії: арт-терапевтичні школи світу. Арт-терапія в Україні: напрями та персоналії. Основні категорії арт-терапії: терапія, арт-терапевт, клієнт, кабінет для арт-терапевтичної роботи, арт-студія, сесія. Значення креативності як процесу, протилежного імітації, в арт-терапії. Умови розкриття креативності в контексті арт-терапевтичного процесу. Стадії творчого процесу: підготовка, інкубація, ілюмінація, верифікація.

Тема 2: Обґрунтування ефективності арт-терапії.

Функції арт-терапії (за Н. Є. Пурніс): діагностична, комунікативна, регуляторна, когнітивна, корекційна, розвивальна. Психодинамічний підхід в арт-терапії. Гуманістичний підхід в арт-терапії. Феноменологічний підхід в арт-терапії. Основні напрями та принципи арт-терапії. Специфічні особливості арт-терапії: метафоричність, тріадичність, ресурсність. Фактори ефективності арт-терапії. Терапевтичний потенціал арт-терапії. Корекційні можливості арт-терапії. Діагностика в арт-терапії. Порівняльна характеристика проєктивної та арт-терапевтичної діагностики.

Тема 3: Системний опис арт-терапевтичного процесу.

Структурні та функціональні характеристики терапевтичних відносин. Підготовчий етап арт-терапевтичного процесу: основні стадії та завдання. Етап формування системи психотерапевтичних відносин і початку творчої активності клієнта: основні завдання та функції. Етап зміцнення й розвитку психотерапевтичних відносин: основні завдання та функції. Заключний етап арт-терапії: основні завдання та функції.

Тема 4: Організація арт-терапевтичної діяльності.

Специфіка використання робочих матеріалів у арт-терапії: зображальні засоби, тканини, природні матеріали, музичні інструменти тощо. Психологічний вплив матеріалів у арт-терапевтичному процесі. Обладнання арт-терапевтичного кабінету: кабінет-студія, арт-терапевтичний кабінет для індивідуальної роботи, арт-терапевтичний кабінет для групової інтерактивної роботи, арт-терапевтичне відділення та кабінет універсального призначення, додаткові приміщення. Оснащення арт-терапевтичного процесу. Способи реєстрації й оцінки арт-терапевтичної роботи: ведення поточної документації, правила зберігання зображальної продукції, методи оцінки ефективності арт-терапії.

Тема 5: Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.

Психотерапевтичні концепції арт-терапії. Арт-техніки в індивідуальній та груповій роботі. Індивідуальна форма арт-терапії: етапи роботи, особливості індивідуальної арт-терапії в роботі психолога. Групова форма арт-терапії: можливості групової арт-терапії в роботі психолога; структура групової арт-терапевтичної сесії; практичні вправи для роботи в парах. Відмінності групової арт-терапії від індивідуальної. Структура групової арт-терапевтичної сесії. Варіанти практичних вправ для роботи в парах.

Тема 6: Галузі застосування арт-терапії.

Арт-терапія в роботі з дітьми. Арт-терапія в роботі з підлітками. Інтегративна арт-терапія в роботі з дитячо-батьківськими групами. Специфіка арт-терапевтичної роботи з дітьми та підлітками в умовах школи. Використання арт-терапії в лікуванні залежностей. Арт-терапія в роботі з хворими. Експресивно-творчі методики арт-терапевтичної роботи з жертвами насилля. Використання арт-терапевтичних методик у роботі з сім'єю. Арт-терапія в роботі з сім'ями «групи ризику». Особливості арт-терапевтичної роботи з людьми похилого віку: індивідуальна арт-терапія, групова арт-терапія. Арт-терапія з людьми похилого віку, які мають виражені розлади пам'яті. Досвід танцювально-рухової терапії з людьми похилого віку. Арт-терапія з психіатричними хворими. Специфіка арт-терапевтичної роботи з правопорушниками. Арт-терапія в роботі з безпритульними. Навчальний та виховний потенціал арт-терапії. Нові напрями арт-терапевтичних досліджень.

Розділ 2. Практичні аспекти використання арт-терапевтичних методик і технік

Тема 1: Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.

Загальна характеристика ізотерапії. Матеріали для художньої творчості. Психотерапевтичний вплив кольору. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів у ізотерапії. Основні етапи ізотерапії: вільна активність перед творчим процесом; процес творчої діяльності; дистанціювання; процедура «що ти бачиш». Проективний малюнок. Техніка медитативного малюнка – мандала. Символічне трактування кольору в

мандалотерапії. Створення кольорового кола. Ахроматичні та хроматичні кольори. Основні техніки в ізотерапії (за М. Лібман): техніки для знайомства з матеріалами; техніки для дослідження широкого кола проблем і переживань клієнтів; техніки для дослідження системи взаємостосунків, образу «Я»; техніки для парної роботи, роботи в малих групах та із родиною. Алгоритм аналізу творчого продукту. Особливості ізотерапії з дітьми. Методика ізотерапевтичної роботи з дітьми.

Тема 2: Теорія та практика казкотерапії.

Поняття казкотерапії. Особливості дослідження казки в психологічній науці. Класифікація казок в контексті методу казкотерапії. Роль метафори в казкотерапії. Етапи казкотерапії. Функції та завдання казкотерапії. Сфери застосування казкотерапії. Форми роботи з казками: розповідання, створення, аналіз, малювання, інсценізація, медитації, імідж-терапія. Схема психологічного аналізу казок: енергоінформаційне поле казки, основна тема казки, сюжет казки, лінія головного героя, символічне поле казки. Особливості казкотерапевтичної роботи з дітьми. Специфіка казкотерапії з дорослими. Можливості поєднання казкотерапії з іншими арт-терапевтичними техніками. Особливості групової та індивідуальної казкотерапії. Огляд казкотерапевтичних методик і технік.

Тема 3. Специфіка застосування музикотерапії.

Загальне уявлення про музикотерапію. Історія виникнення музичної терапії. Механізми впливу музики на людину. Музика та тілесні реакції. Психокорекційні механізми музичної терапії. Психологічні механізми музично-творчого самовираження. Терапевтичний потенціал рецептивної музикотерапії. Форми та техніки активної музикотерапії. Особливості роботи з музичними інструментами. Сфери застосування музикотерапії. Специфіка обладнання кабінету для музикотерапії. Застосування музикотерапії в індивідуальній та груповій роботі з клієнтами. Музикотерапія з дітьми.

Тема 4. Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.

Поняття танцювально-рухової терапії. Історія виникнення та розвитку танцювально-рухової терапії. Основні принципи та задачі танцювально-рухової терапії. Етапи танцювально-рухової терапії. Динаміка терапевтичного процесу в танцювально-руховій терапії. Основні техніки й методики в танцювально-руховій терапії. Аутентичний рух. Аналіз рухів та мови тіла в контексті пізнання особистості. Принципи безпечного застосування танцювально-рухової терапії на рівні терапевтичного танцю.

Тема 5: Творчий потенціал арт-терапії.

Мультиmodalний підхід та інтеграція різних видів арт-терапії. Інноваційні арт-технології: перформанс, ритмотерапія, фототерапія, міфодрама, бібліотерапія, вокалотерапія, Плейбек-театр, техніки наративу. Особливості створення арт-терапевтичних програм. Особистісна та професійна компетентність арт-терапевта. Професіограма арт-терапевта. Кордони арт-терапевтичної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с/п	лаб	сам. роб.	інд.		л	с/п	лаб	сам. роб.	інд.	
1	2	3	4	5	6	інд.	7	8	9	10	11	інд.	
<i>Розділ 1. Теоретико-методологічні основи арт-терапії</i>													
Тема 1. Поняття й основні категорії арт-терапії.	8	4	-	-	-	4	інд.	8	2	-	-	6	-
Тема 2. Обґрунтування ефективності арт-терапії.	8	2	2	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Тема 3. Системний опис арт-терапевтичного процесу.	8	2	-	-	-	6	інд.	8	-	-	-	8	-
Тема 4. Організація арт-терапевтичної діяльності.	10	2	2	-	-	6	інд.	8	-	2	-	6	-
Тема 5. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	8	2	-	-	-	6	інд.	8	2	-	-	6	-
Тема 6. Галузі застосування арт-терапії.	8	2	2	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Разом за 1 розділом	50	14	6	-	-	30	інд.	20	4	2	-	42	-
<i>Розділ 2. Практичні аспекти використання арт-терапевтичних методик і технік</i>													
Тема 7. Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.	8	2	2	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Тема 8. Теорія та практика казкотерапії.	12	4	2	-	-	6	інд.	10	-	2	-	8	-
Тема 9. Специфіка застосування музикотерапії.	8	2	2	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Тема 10. Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.	6	2	-	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Тема 11. Творчий потенціал арт-терапії.	6	2	-	-	-	4	інд.	8	-	-	-	8	-
Разом за 2 розділом	40	12	6	-	-	22	інд.	42	-	2	-	40	-
Усього годин	90	26	12	-	-	52	інд.	90	4	4	-	82	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	Заочна форма
1.	Поняття й основні категорії арт-терапії.	4	2
2.	Обґрунтування ефективності арт-терапії.	2	
3.	Системний опис арт-терапевтичного процесу.	2	
4.	Організація арт-терапевтичної діяльності.	2	
5.	Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	2	2
6.	Галузі застосування арт-терапії.	2	
7.	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога	2	
8.	Теорія та практика казкотерапії.	4	
9.	Специфіка застосування музикотерапії.	2	
10.	Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.	2	
11.	Творчий потенціал арт-терапії.	2	
Разом		26	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	Заочна форма
1.	Обґрунтування ефективності арт-терапії.	2	
2.	Організація арт-терапевтичної діяльності.	2	2
3.	Галузі застосування арт-терапії.	2	
4.	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога	2	
5.	Теорія та практика казкотерапії.	2	2
6.	Специфіка застосування музикотерапії.	2	
Разом		12	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст та завдання	Кількість годин
1 тема	<i>Завдання:</i> скласти словник арт-терапевтичних понять	4
2 тема	<i>Завдання:</i> ознайомитися з доступними інтернет-сайтами, присвяченими арт-терапії та скласти перелік таких джерел (вказати назву, інтернет-адресу, надати коротку характеристику ресурсу).	4
3 тема	<i>Завдання:</i> розробити презентацію про один із видів арт-терапії.	6
4 тема	<i>Завдання:</i> опрацювання періодичних видань та реферування 2-3 статей про арт-терапевтичну діяльність (виписати основні визначення; виділити та проаналізувати розділи статті; зробити висновок).	6
5 тема	<i>Завдання:</i> підготувати арт-терапевтичну техніку для проведення в групі: письмовий опис (назва, мета, опис, техніка проведення), необхідні роздаткові матеріали.	6
6 тема	<i>Завдання:</i> розробити опорний план-конспект теми «Галузі застосування арт-терапії»	4
7 тема	<i>Завдання:</i> скласти анотовану бібліографію за темою «Ізотерапія».	4

8 тема	<i>Завдання:</i> робота з першоджерелами, конспект розділу книги (Пропп, В.Я. Исторические корни волшебной сказки / В.Я. Пропп. — изд. 4-е. — М : Лабиринт, 2000. — 336 с.)	6
9 тема	<i>Завдання:</i> скласти перелік рекомендованої для прослухування музики для певної цільової групи (діти, люди з депресивним синдромом, вагітні тощо).	4
10 тема	<i>Завдання:</i> скласти анотовану бібліографію за темою «Танцювально-рухова терапія».	4
11 тема	<i>Завдання:</i> написати есе за темою (орієнтовно 300 слів), при підготовці до написання есе необхідно використовувати наукову літературу, в якій представлені різні погляди на досліджувану проблему	4
Разом		52

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання

Обрати одне із завдань

1. Дослідження особистості (групи) за допомогою арт-терапевтичних методик і технік («Карта казкової країни», «Людина – Людина під дощем – Дощ у казковій країні» тощо) – 20 балів. Дослідження має складатися з таких частин:

- постановка цілей та завдань роботи – 3 бали;
- підбір необхідної арт-терапевтичної методики з урахуванням мети та завдань роботи – 3 бали;
- проведення методики – 5 балів;
- аналіз отриманих результатів – 6 балів;
- визначення труднощів, які виникали при виконанні завдання – 3 бали.

2. Розробка арт-терапевтичної програми роботи з певною категорією клієнтів. При розробці програми слід використовувати існуючі та / або розроблені самостійно арт-терапевтичні методики та техніки – 20 балів. Програма має складатися із таких частин:

- вибір проблематики та групи клієнтів, на роботу з якими спрямована програма – 3 бали;
- постановка цілей та завдань роботи – 3 бали;
- підбір необхідних арт-терапевтичних методик з урахуванням мети та завдань роботи – 3 бали;
- розробка орієнтовного плану роботи з клієнтом чи групою – 5 балів;
- аналіз отриманих результатів та прогнозування ефективності її використання у роботі з клієнтом чи групою – 3 бали;
- визначення труднощів, які виникали при створенні програми – 3 бали.

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: поточного (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та підсумкового (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких: - 30 - за теоретичні знання (доповіді на практичних заняттях, проходження тестування); - 30 - за практичні вміння (розв'язання практичних ситуацій, виконання практико-орієнтованих завдань).

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Розділ 1	Розділ 2	40	100
30	30		

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
Поточний контроль				
1	Робота на практичних заняттях	3	5	15
2	Групова робота (тренінгові заняття)	2	5	10
3	Виконання самостійних завдань (аналіз ситуації, творчі завдання, презентації)	3	5	15
4	Написання контрольної роботи за результатами вивчення Розділів 1, 2	2	0-10	20
Підсумковий контроль - залік				
5	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	1	20	20
	Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу		20	20
Усього:		11		100

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно»:

- знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі;
- послідовне, логічне, обґрунтоване, безпомилкове викладання матеріалу;
- самостійне, впевнене і правильне застосування знань при вирішенні практичних задач;
- вміле й вірне формулювання висновків та узагальнень.

Оцінка «добре»:

- знання і розуміння всього програмного матеріалу в цілому;
- послідовне, логічне, обґрунтоване викладання матеріалу;
- правильне і без особливих труднощів застосування знань при вирішенні практичних завдань;
- допущення окремих несуттєвих помилок під час відповіді.

Оцінка «задовільно»:

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу;
- спрощення викладання матеріалу та відсутність ґрунтовних навичок пояснення базових положень;
- нечітке та непослідовне застосування знань під час вирішення практичних завдань;
- допущення окремих суттєвих помилок під час відповіді,

Оцінка «незадовільно»:

- поверхове знання і розуміння основного матеріалу;
- непослідовне викладання матеріалу з допущенням багатьох істотних помилок;
- невміння робити висновки та узагальнення;
- невміння застосувати знання під час вирішення практичних завдань та відсутність навичок тлумачення базових психологічних понять і категорій.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідницького завдання.

1. Дослідження особистості (групи) за допомогою арт-терапевтичних методик і технік:
 - постановка цілей та завдань роботи – 3 бали;
 - підбір необхідної арт-терапевтичної методики з урахуванням мети та завдань роботи – 3 бали;
 - проведення методики – 5 балів;
 - аналіз отриманих результатів – 6 балів;
 - визначення труднощів, які виникали при виконанні завдання – 3 бали.

2. Розробка арт-терапевтичної програми роботи з певною категорією клієнтів:
 - вибір проблематики та групи клієнтів, на роботу з якими спрямована програма – 3 бали;
 - постановка цілей та завдань роботи – 3 бали;
 - підбір необхідних арт-терапевтичних методик з урахуванням мети та завдань роботи – 3 бали;
 - розробка орієнтовного плану роботи з клієнтом чи групою – 5 балів;
 - аналіз отриманих результатів та прогнозування ефективності її використання у роботі з клієнтом чи групою – 3 бали;
 - визначення труднощів, які виникали при створенні програми – 3 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Арт-терапия / [ред. и сост. А.И.Копытин]. – СПб.: Речь, 2001. – 150 с.
2. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением / Бурно М.Е. – М.: Академический проект, 1999. – 364 с.
3. Вачков И.В. Арт-терапия. Развитие самопознания через психологическую сказку / Вачков И.В. – М.: Ось-89, 2007. – 144 с.
4. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / [ред. А.И.Копытин]. СПб.: Речь, 2002. – 144 с.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству: теория и практика сказкотерапии / Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. – СПб.: Златоуст, 1998. – 300 с.
6. Киселева М.В. Арт-терапия в практической психологии и социальной работе / Киселева М.В. – СПб.: Речь, 2007. – 336 с.
7. Кокоренко В.Л. Арт-технологии в подготовке специалистов помогающих профессий / Кокоренко В.Л. – СПб.: Речь, 2005. – 112 с.
8. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии / Копытин А.И. – СПб.: Речь, 2003. – 256 с.
9. Копытин А.И. Системная арт-терапия / Копытин А.И. – СПб.: Питер, 2001. – 216 с.
10. Короп И. Законы Радости. Исцеление словом и музыкой / Короп И. – М.: Открытый Мир, 2008. – 56 с.
11. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика / Лебедева Л.Д. – СПб.: Речь, 2003. – 254 с.
12. Остер Дж. Рисунок в психотерапии / Дж. Остер, П. Гоулд. – М.: Генезис, 2000. – 192 с.
13. Практикум по арт-терапии / [ред. А.И.Копытин]. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.

14. Пурнис Н.Е. Арт-терапия. Аспекты трансперсональной психологии / Пурнис Н.Е. – СПб.: Речь, 2008. – 224 с.
15. Сусанина И. Введение в арт-терапию / Сусанина И. – М.: Когито-Центр, 2007. – 95 с.

Додаткова:

1. Будза А. Арт-терапия: Йога внутреннего художника / Будза А. – М.: Феникс, 2006. – 317 с.
2. Дрешер Ю.Н. Библиотерапия, теория и практика: учебное пособие / Дрешер Ю.Н. – М.: Профессия, 2007. – 272 с.
3. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Психодиагностика через рисунок в сказкотерапии / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Д.Б. Кудзилов. – СПб.: Речь, 2006. – 144 с.
4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Психотерапия зависимостей: метод арт-терапии / Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. – СПб.: Речь, 2002. – 224 с.
5. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми / Киселева М.В. – СПб.: Речь, 2008. – 160 с.
6. Копытин А.И. Арт-терапия детей и подростков / А.И. Копытин, Е.Е. Свистовская. – М.: Когито-Центр, 2007. – 197 с.
7. Копытин А.И. Тест "Нарисуй историю" / Копытин А.И. – СПб.: Речь, 2003. – 80 с.
8. Королева З. Говорящий рисунок: 100 графических тестов / Королева З. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 304 с.
9. Короткова Л.Д. Сказкотерапия для дошкольников и младшего школьного возраста / Короткова Л.Д. – СПб.: Речь, 2001. – 225 с.
10. Кузьмина Е. Р. Нарисуй мне о себе: практическая психология для взрослых и детей / Кузьмина Е. Р. – М.: Когелет, 2001. – 48 с.
11. Лановой В.Е. Метод «Напишите рассказ». Диагностика, терапия и прогноз / Лановой В.Е. – СПб.: Речь, 2006. – 198 с.
12. Лебедева Л. Д. Энциклопедия признаков и интерпретаций в проективном рисовании и арт-терапии / Л.Д. Лебедева, Ю.В. Никонорова, Н.А. Тараканова. – СПб.: Речь, 2006. – 336 с.
13. Назарова Л. Фольклорная арт-терапия / Назарова Л. – СПб.: Речь, 2002. – 224 с.
14. Никитин В. Пластикодрама: Новые направления в арт-терапии / Никитин В. – М.: Когито-Центр, 2003. – 183 с.
15. Потёмкина О. Ф. Психологический анализ рисунка и текста / О.Ф. Потёмкина, Е. В. Потёмкина. – СПб.: Речь, 2005. – 524 с.
16. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки / В.Я. Пропп. — изд. 4-е. — М : Лабиринт, 2000. — 336 с.
17. Пурнис Н.Е. Арт-терапия в развитии персонала / Пурнис Н.Е. – СПб.: Речь, 2008. – 176 с.
18. Рудестам К. Групповая психотерапия / Рудестам К. – СПб.: Питер, 2000. – 384 с.
19. Сельченко К.В. Новейшая цветопсихология / Сельченко К.В. – М.: Харвест, 2007. – 672 с.
20. Черемнова Е.Ю. Танцотерапия. Танцевально-оздоровительные методики / Черемнова Е.Ю. – М.: Феникс, 2008. – 144 с.

Інформаційні ресурси:

1. Арт-терапевтичний інформаційний портал. – Режим доступу: <http://psy-creation.pp.net.ua/>
2. Арт-терапія. Навчальна література. – Режим доступу: http://www.koob.ru/art_therapy/
3. Навчальна програма «Арт-терапія». – Режим доступу: http://cpk.ucoz.ru/index/art_terapija/0-7
4. Офіційний сайт української арт-терапевтичної асоціації. – Режим доступу: <http://art-therapy.org.ua/>
5. Сайт психологічного центру «Контакт». – Режим доступу: <http://www.contact-club.irnd.ru/index.html>
6. НМКД СЕЗН ЗНУ (презентаційний курс лекцій, методичні рекомендації до практичних занять та самостійного вивчення дисципліни, тестові завдання для поточної атестації та підсумкового контролю знань). – Режим доступу: <http://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1730>

Погоджено *Лев Меликська С.В.*
навчальний відділ
« 17 » травня 2016